

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i codziennym urzędowym Dziennikiem, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zlr. 15 kr., miesięcznie 1 zlr. 25 kr.
Z pocztą: kwartalnie 4 zlr. 40 kr., miesięcznie 1 zlr. 40 kr. — Inscrycja od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr.
następnie po 2 kr. m. k.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Hyszpania. — Anglia. — Francya. — Szwajcaryja. — Włochy. — Niemce. — Królestwo Polskie. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Wiedeń, 24. kwietnia. Dnia 26. kwietnia 1852 wyjdzie w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu XXV. zeszyt powszechnego rządowego dziennika ustaw państwa, a mianowicie we wszystkich wydaniach.

Zeszyt ten zawiera pod

- Nr. 91. Rozporządzenie ministeryum finansów z 7. kwietnia 1852, którem się szema zupełnej garnitury wagi cłowej publikuje.
Nr. 92. Dekret ministeryum finansów z 10. kwietnia 1852 o zastosowaniu taryfowej pozycyi 67 ustawy o należnościach z 9. lutego 1850, i oznaczeniu wartości przedmiotów lenniczych dla wymierzenia bezpośrednich należności.
Nr. 93. Dekret ministeryum finansów z 14. kwietnia 1852, względem zaprowadzenia nanowo przepisów kontrolowania bawełny w Lombardzko-Weneckim królestwie.
Nr. 94. Dekret ministrów spraw wewnętrznych i finansów z 15go kwietnia 1852 z objaśnieniem rozporządzenia z 1. października 1850, nr. 376 dziennika ustaw państwa, względem prowizorycznej organizacyi publicznej administracyi medycynalnej.
Nr. 95. Rozporządzenie ministerstwa kultury krajowej i górnictwa z 15. kwietnia 1852, którem się ścisły, górnictwu odpowiedni nadzór nad prowadzeniem górnictwa nakazuje.
Nr. 96. Rozporządzenie ministerstwa wojny z 19. kwietnia 1852, którem się na mocy najwyższego dekretu postanawia, jakimi dokumentami muszą być zaopatrzone na przyszłość proźby; aby być przyjętym za nieplacącego lub placącego elewa do c. k. wojskowego instytutu edukacyjnego.

Sprawy krajowe.

Lwów, 27. kwietnia. Dyrekeya galicyjskiego zakładu dla ślepych ma sobie za obowiązek, szlachetny czyn p. Michała Fadanowicza, obywatela miasta Lwowa, który — zastrzegając dla siebie przez czas życia wolne prawo administrowania i pobierania wszelkich dochodów z realności pod nr. 225³/₄ we Lwowie leżacej, — realność tę w dzisiejszej wartości około 14,000 zakładowi dla ślepych darował, wkładając na Instytut dla ślepych obowiązek, po objęciu posiadania — zapłacenia dla sióstr miłosierdzia zr. 500 i dla domu ubogich, podobnie zr. 500 z wyrazem głębokiego uczucia wdzięczności do powszechnej wiadomości podać.

Czerniowce, 24. kwietnia. Wielki śnieg, który od trzech dni pada i dopiero w tej chwili ustał, każe się obawiać, ażeby rzeki Bukowiny wkrótce nie wezbrały i znacznych nie wyrządziły spustoszeń. Dla zapobieżenia wezbraniu wody i ostrzeżenia zagrożonych mieszkańców wydały polityczne i kameralne władze odezwy do zwierzchności miejscowych. (Wbl. d. Buk. H. u. G. K.)

Pierwsze dwa zeszyty wydanej przez sekretarza ministeryalnego pana Hain statystyki Cesarstwa Austryackiego obejmują oprócz metody statystyki, jeograficzne położenie, objętość, własności ziemi itp. Cesarstwa Austryackiego. Druga połowa drugiego i cały trzeci zeszyt traktują o stosunkach ludności w jej równie rozmaitych jak i zajmujących gałęziach. Pod względem znajomych i po większej części niezmiennych stosunków terytoryalnych mało tylko nowego dało się podać.

Dość ważną jest jednak uwaga, że przestrzeń terytoryalna monarchyi austryackiej wierniej jest oznaczona, aniżeli u największej części państw nawet daleko mniejszych. Kraje koronne Niższej i Wyższej Austryi, Salzburg, Styrya, Karyntya, Kraina, Gorycja i Gradiska z Istrią i Tryest z okręgiem, Czechy, Morawia, Szląsk, Dalmacya, Bukowina i wielka część Galicyi, mianowicie obwody Kołomyjski, Czortkowski, Tarnopolski, Złoczowski, Brzeżański, Stanisławowski, Lwowski, Tarnowski, Sandecki, Bocheński i Wadowski w całości, a reszta w części, są dokładnie wniesione; przestrzeń niewymienionej jeszcze szczegółowo części Galicyi obliczono według ukończonej już jeometrycznej tryangulacyi, przestrzeń Tyrolu, Lom-

bardy i prowincyi weneckich obliczono według topograficznych kart cesarskiego sztabu jeneralnego kwatermistrzowstwa, a nakoniec przestrzeń Węgier, Województwa serbskiego i Temeskiego Banatu, Krocacyi, Slawonii (należące dawniej do Iliryi obwody Karlstadt i Fiume zmierzone są powiększej części szczegółowo) Siedmiogrodu i pogranicza wojskowego obliczono według pomiarów dawniejszych po największej części zrektyfikowanych. Przestrzeń całego Cesarstwa Austryackiego wynosi według statystyki pana Hain 11,593.02 austryackich czyli 12,120.46 jeograficznych mil kwadratowych. Punkt najwięcej na południe położony w całej monarchyi austryackiej jest pograniczny punkt Dalmacyi ku Albanii w prefekturze Cattaro (okręg sądowy Budua), najwięcej na północ leży w rudnych górach w Czechach około Hilgersdorf (okręg sądowy Schluckenau), najwięcej na zachód leży punkt nad Lago maggioro około Rocca d'Angera (pratura Gavirate), najdalej na wschód leży punkt w Bukowinie około Chilischeny (w okręgu sądowym Suczawa).

Przy podaniach ilości mil kwadratowych uwzględnił autor wszędzie rezultaty pomiaru osiągnięte aż włącznie do roku 1850. Data o stanie ludności opierają się na rezultacie przedsięwziętych w roku 1850 konkskrypcyi, które po raz pierwszy od więcej niż pół wieku obejmują całą monarchyę, chociaż się nie odbyły równocześnie we wszystkich krajach koronnych. Tylko dla kroacko-slawońskiej komendy wojskowej musiano zatrzymać rezultaty obliczenia z roku 1848 ponieważ tam w r. 1850 nie było konkskrypcyi, zkad też liczby niezupełnie są dokładne.

Z głównej tabeli zawartej w drugim zeszycie przytaczamy następujące daty zebrane według najdokładniejszych i najnowszych spozstrzeżeń.

Kraj koronny	L u d n o ś ć	
	absolutna	względna
Niższa Austrya	1,538.047	4.448
Wyższa Austrya	706.316	3.391
Salzburg	146.007	1.171
Styrya	1,006.971	2.576
Karyntya	319.224	1.776
Kraina	463.956	2.674
Wybrzeże	508.016	3.673
Tyrol i Vorarlberg	859.706	1.718
Czechy	4,409.900	4.878
Morawia	1,799.838	4.660
Szląsk	438.586	4.900
Galicya	4,555.477	3.353
Bukowina	380.826	2.099
Dalmacya	393.715	1.771
Lombardya	2,725.740	7.267
Wenecya	2,281.732	5.498
Węgry	7,864.262	2.518
Województwo	1,426.221	2.737
Krocacya i Slawonia	868.456	2.729
Siedmiogród	2,073.737	1.966
Pogranicze wojskowe	1,009.109	1.731

Do tego c. k. wojsko (także według ówczesnego obliczenia) 738.624 —

Ogółowa ludność cesarstwa austryackiego obejmuje przeto 36,514,466 dusz, z których na każdą austryacką milę kwadratową przypada 3150. Chcąc jednak liczbę względnej ludności obliczyć według jeograficznej mili kwadratowej, należy przypadające dla każdego kraju koronnego liczby mnożyć przez 0,956,484. (L. k. a.)

(Stan uwolnienia od ciężarów gruntowych w Austryi powyżej Anizy.)

Wiedeń, 23. kwietnia. Stan uwolnienia od ciężarów gruntowych w Austryi powyżej Anizy z końcem miesiąca marca, był następujący:

Indywidualne wyciągi o indemnizacyi, mającej się zapłacić przez właścicieli gruntów za zniesione powinności poddańcze i dziesięcinne, równie jak za należności dla kościołów, probostw i szkół, następnie wykupno, przypadające z emfiteutycznych lub innych ugód z przyczyny podziału własności, wydano 229,723 obowiązanym, z których 146,115 z należących się od nich kapitałów indemnizacyi albo wykupna, bądź całkowicie bądź częściowo zapłacili do urzędów podatkowych sumę 3,429,170 fl. 51¹/₂ kr. m. k. wraz z przypadkami od 1. listopada 1848 procentami, a tem samem uwolnili się na wieczne czasy od wszelkiego zobowiązania, za które złożyli kapitał indemnizacyjny albo wykupna.

Komisya krajowa wykazała po koniec marca 1852 indemniza-

cyę za poddańcze i dziesięcenne powinności dla 5915 uprawnionych a 174,061 obowiązanych z pozostałym po odtrąceniu przypadającej bez indemnizacji trzeciej części kapitałem w kwocie 11,527,829 fl. 18¹⁰/₁₂ kr. m. k. i z rocznym dochodem w kwocie 576,391 fl. 31¹/₁₂ kr. m. k.; następnie indemnizacyę w należnościach zmiany dla 46 uprawnionych z kapitałem w kwocie 58,306 fl. 20 k. m. k. i rocznym dochodem w kwocie 2915 fl. 19. kr.; nakoniec wykupno dla 106 uprawnionych, a 5968 obowiązanych z kapitałem w kwocie 54,836 fl. 4 kr. m. k. i rocznym dochodem w kwocie 2741 fl. 48³/₁₂ kr. m. k. a zatem dla 6067 uprawnionych i 180,029 obowiązanych, po odtrąceniu przypadającej przy poddańczych i dziesięcennych powinnościach trzeciej części, ogółowy kapitał w kwocie 11,640,971 fl. 42¹⁰/₁₂ kr. m. k. z wynikającym ztąd rocznym przychodem w kwocie 582,048 fl. 38³/₁₂ kr. m. k.; namieniony przychód roczny zaczawszy od 1. listopada 1848 nakazano funduszowej kasie uwolnienia od ciężarów gruntowych, a odnośnie kasom zbiorowym dla uprawnionych pobierać, i wydano rozporządzenie, aby powinności należności wykazanych powyżej obowiązanych z ksiąg gruntowych wykresłono.

Z wykazanego stanowczo ogółowego kapitału przypada na obowiązanych 5,836,636 fl. 25¹/₁₂ kr., na kraj 5,746,028 fl. 57⁹/₁₂ kr., na skarb państwa 58,306 fl. 20 kr.

Nakoniec zlikwidowała komisya krajowa wykazane od 1193 uprawnionych u 20,277 obowiązanych zaległości w poddańczych i dziesięcennych powinnościach z roku 1848 w sumie 97,576 fl. 39³/₄ kr. m. k. zaasygnowała je dla uprawnionych w kasach zbiorowych i nakazała urzędowi podatkowemu pobierać te zaległości. (W. Z.)

(Przejazd ww. książąt ros. Michała i Mikołaja.)

Insbruck, 21. kwietnia. Wczoraj o god. pół do ósmej wieczór przybyli tu Ich cesarzowicz. Moście Wielcy książęta *Michał i Mikołaj* z licznym dworem i służbą z Sztutgardy, a o piątej godziano ruszyli w dalszą podróż do Włoch.

(Przejazd W. księcia Konstantego z najdostojn. małżonką.)

Medyolan, 20. kwietnia. Wczoraj o szóstej godzinie wieczór przybyli tu Ich cesarzowicz. Moście Wielki Książę i Wielka Księżna Rosyjska z Parmy, i byli przyjmowani przy *Porta Romana* przez Jego Exc. Niemce hrabię *Strassoldo* i wojskowego komendanta Lombardyi Fzm. hrabię *Gyulaj*. Ich cesarzowiczowskie Moście przejechali przez miasto w podróży do Monza, gdzie niejaki czas zabawią. Dostojni Podróżni zwiędali już dziś starą bazylikę ś. Ambrozego, wspaniałą katedrę, Brera tudzież inne instytucje publiczne. (W. Z.)

(Depesza telegraficzna.)

Wenecya, 26. kwietnia. Wczoraj odbyła się na placu Sgo Marka świetna parada wojskowa na cześć ces. rosyjskich wielkich książąt Michała i Mikołaja. (L. k. a.)

(Kurs wiedeński z 29. kwietnia 1852.)

Obligacye długi państwa 5% 95¹/₄; 4¹/₂% 85⁷/₁₆; 4% 75³/₄; 4% z r. 1850 89⁵/₈; wylosowane 3% —. Losy z r. 1834: — —; z roku 1839 — —. Wiéd. miejsko bank. —. Akcye bankowe 1245. Akcye kolei póln. 1545. Głognickiej kolei żelaznej — —. Odenburskie —. Budwejskie — —. Dunajskiej żeglugi parow. 615. Lloyd —.

Hiszpania.

(Dekret królewski. — Plan założenia karnych kolonii.)

Gazeta Madrycka zawiera wydany na propozycyę ministra spraw wewnętrznych i słóownie do zdania rady ministeryalnej królewski dekret, którym się wszystkie zasądzone na dzienniki i t. d. za przekroczenie druku kary pieniężne i więzienia opuszczają. W toczących się jeszcze procesach tego rodzaju, jeżeli interesowani tego żądają, będzie dalszy tok sprawy tymczasowie zastanowiony.

— *Gazeta wojskowa* donosi, że rząd zamysła również karne kolonie założyć, i będzie zbrodniarzy na Zachodnio-Afrykańskie wyspy Fernando Po i Annabon posyłać. Koszta kolonizacyi niewyniosą więcej, jak utrzymywanie przez dwa lata aresztantów w tak zwanych praesidios. (W. Z.)

Anglia.

(Recepcya w pałacu Buckingham. — Sprawy izby niższej. — Alderman Salomons. — Wiadomości potoczne.)

Londyn, 21. kwietnia. Wczoraj popołudniu o godzinie 3ciej była u Jej król Mości recepcya w pałacu Buckingham. Sir H. Bulver, nadzwyczajny poseł i pełnomocny minister przy dworze tokańskim, został wprowadzony przez lorda Malmesburg i miał audyencyę u królowej. — Markiz d'Azeglio powrócił z Paryża.

— *Izba niższa* zajmowała się na dzisiejszem posiedzeniu południowem bilem tyczącym się rybołówstwa w Irlandyi, którego potórne odczytanie zaproponował p. Conolly. Kilka prywatnych bilów odczytano po raz trzeci, a w końcu przedłożył p. Adderley petycyę z Przylądka o niezwłoczne zaprowadzenie okrojowanej konstytucyi.

— Alderman Salomons apelował przeciw wyrokowi izby sądowej, dla formalnych błędów do najwyższego trybunału sądowego w kraju (do parów). *Times* występuje bardzo gorliwie w obronie jego. Powszechnie sądzą, że pan Salomons otrzyma na każdy sposób wyrok względem wynagrodzenia kosztów, gdyż niepodobna, aby owe kary, (ciężka kara pieniężna i utrata wszelkich praw cywilnych) na które go zasądono, wykonane być mogły; przynajmniej nie miał tego na celu zaprzyjaźniony z nim oskarzyciel, gdyż szło tylko o rozstrzygnięcie wątpliwej kwestyi prawniczej.

— Częściowe zniesienie blokady w zatoce Benin na zachodnim wybrzeżu Afryki, o którym mówiono już od niejakiego czasu, zostało dziś urzędownie ogłoszone.

— Przeciw bilowi względem milicyi odbyło się znowu w poniedziałek zgromadzenie w Camberwell (w Londynie). Jeden z mowców, p. Chameroozow, wysmiewał tych, którzy się obawiają inwazyi francuzkiej. Uchwalono podać przeciw bilowi petycyę do parlamentu. (G. P.)

Francya.

(Nominacye. — Okólnik ministra policyi do inspektorów jeneralnych.)

Paryż, 20. kwietnia. Dzisiejszy *Monitor* zawiera szereg nominacyi w personalu urzędników sądowych i administracyjnych.

Prefekt departamentu Rodanu p. *de Vincent* mianowany jest w miejsce pana Legrand radcą stanu, ponieważ ten nieprzyjął swojej nominacyi.

Dla pałacu Tuileryów mianowany został pierwszy i drugi komendant tudzież adjutant komendantów, mianowano także komendantów i adjutantów dla Palais Royal, dla pałacu Senatu, i dla pałaców Macedon i Trianon.

Minister policyi wydał bardzo uwagi godny okólnik do inspektorów jeneralnych dla wyświecenia im raz jeszcze celu ich urzędu i wynikających ztąd obowiązków. „Rząd, mówi minister w swoim okólniku, chce swoją siłę i trwałość czerpać szczególnie z gruntownej znajomości położenia i potrzeb kraju. Jeneralni inspektorowie policyi powinni wspierać rząd w tem dążeniu, muszą przeto przedewszystkiem, podobnie do owych delegowanych monarchy, którzy w najświetniejszym peryodzie średniego wieku podróżowali po prowincjach, zostawać w ciągłej styczności z ludnością, a to nietylko z urzędnikami i osobami wyższych klas, ale także z masami po miastach i na prowincyi, w fabrykach, hutach i t. p. Przytem należy

O malarstwie, jako o sztuce w ogóle a mianowicie jego stosunku do społeczeństwa.

Wywód oparty na historycznym poglądzie na wzrost i rozwój tej sztuki tak u starożytnych narodów jako też w pierwszych wiekach chrześcijańskich, przez F. Ł. *)

W s t ę p.

Jedną z wybitnych cech naszego wieku jest silne objawianie się ducha ludzkiego przez słowo. Powszechna dążność i współubieganie się w bogaceniu piśmiennictwa owładła wszystkie prawie oświecenijsze narody i wszystkie niemal umysły. Kto myśli głębiej i jaśniej, lub czuje serdeczniej, widzi się jakby upoważnionym i natężonym z wysoka, do zabierania głosu w imię oświaty i postępu. Słowo rozgorzało w całej pełni i zakłada swoje panowanie na ziemi. Tym popędem koniecznego ducha objawu przez słowo, tą dążnością bezpośredniego wnikania duchem w ducha, rozpalila się dzisiaj cała wiedza ludzka, tym ogniem rozgorzała obecnie i sztuka, a mianowicie — sztuka malarska. Opuściwszy skromniejsze powołanie, w darze piękności nieść pociochę w serca ziemianów, wdziera się dzisiaj w państwo czystej myśli, i przywłaszcza sobie dziedziny, w których dotąd duch ludzki tylko w najczystszych kształtach, w kształcie słowa panował. I przyznać należy, że i na tem nowem i śmiałem stanowisku, iście ze słowem w zawody, sztuka nie bez tryumfu wychodzi. Wszak to tylko płody umnicze, utwory kształtów i barwy, a których twórcę grono wybranych mężów nie wahało się obdarzyć

mianem miłośnika mądrości, ¹⁾ co dotąd tylko czystego słowa przysłało. Lecz gdy tak malarstwo i sztuki w ogóle co do dążności swojej zdają się ostatniego dosięgać już kresu, gdy w najwyższych organach opinii świata, jako to, w zdaniu mędrców, w osobach rządców, a nawet w ustawach obrzędów religijnych tak świetnem szczytą się uznaniem, słowem, gdy sztuka jako objaw w ludzkości nie tylko usprawiedliwienie swego istnienia, ale owszem cześć i uwielbienie odbiera: to przeciwnie, zstąpiwszy niżej w właściwe warstwy społeczeństwa, czyli uważając sztukę jako objaw w społeczeństwie, na dziwne i zupełnie sprzeczne natrafiamy zjawiska. „Oto marzyciel!“ — woła głos z środka koła społecznego, — na ideach i na idealach szczęście i zadanie świata zasadził, gdy tymczasem świat, na

*) Ustęp z dzieła większej objętości przez autora łaskawie redakcyi ndzielony. P. R.

¹⁾ Korneliusz, malarz, za wykonane z polecenia króla pruskiego freski, dla ich głębokich kompozycyi a mianowicie myśli przez nie wyrażonych, przez jeden z niemieckich uniwersytetów dyplomem Dra. filozofii obdarzonym został.

mieć wzgląd nietylko na wspieranie dobrego bytu materialnego i wszystkich do tego zmierzających zakładów, ale także publiczną obyczajność, poszanowanie władzy, religii rodziny, prawowitość i rzetelność w obrocie handlowym. Czuwanie pod względem polityki bezpieczeństwa jest drugą główną częścią zadania jeneralnych inspektorów, mają zwracać uwagę swoją na spiski, tajne towarzystwa, propagandę przez fałszywe wiadomości, złośliwe insynuacje, pamflety i t. p. Przy wykonaniu tych rozmaitych obowiązków zaleca minister polityki przedewszystkiem spokojność i bezstronność tudzież ducha zgody. „Nigdy bowiem, tak się wyraża okólnik, nie opierał rząd początek swój na tak obszernej podstawie; łatwiej mu przeto niż każdemu innemu zapomnąć o rozdwojeniu i przyjąć każde współdziałanie. Naczelnik państwa wyrzekł to przy uroczystej sposobności; postępuj pan według tych szlachetnych natchnień i chciej je ogłosić. Jeżeli zakorzeniona i uporczywa nieprzyjaźń energicznie przytłumiona być musi, to znowu wszystkie przekonania niemogą być powodem wyłączenia, przypuściwszy że są poszanowania godne i szczerze ulegają powszechnemu prawu, woli narodowej. (P. Z.)

(Depesze od admirała Le Predour. -- Telegraficzna depesza z Tulonu.)

Paryż, 20. kwietnia. Rząd otrzymał według półurzędowej noty umieszczonej w *Monitorze* depesze od admirała Le Predour naczelnego dowódcy eskadry stacyonowanej w morzach Brezylji i La Plata, sięgające aż do 5. marca. Niepotrzebne już wojska ekspedycyjne, które tymczasem po poddaniu się Buenos-Ayres wiele się przyczyniły do utrzymania porządku, do ochrony osób i do zabezpieczenia własności, mianowicie do ocalenia banku i leżących na komorze zapasów towarów, wsiadły już były na okręta udając się z powrotem do Francji. — Misja dyplomatyczna odchodząca teraz do La Plata składa się z nadzwyczajnego ambasadora i pełnomocnego ministra de St. Georges i z obydwóch attaches de Geoffroy i de Brossard.

Telegraficzna depesza radcy stanu Quentin Bauchart z Tulonu donosi co następuje: „Ukończyłem już indagację tyczącą się skazanych departamentu Var za współdziałaniem wszystkich władz. Z pomiędzy 473 więźniów skazanych do Algierji kazałem uwolnić 293. Z pomiędzy 335 wydalonych tymczasowo lub na wygnanie skazanych uwolniliśmy 209. Z pomiędzy 513 internowanych uwolniliśmy 505. Wszystkie te indywidua zaprzysięgły wierność osobie prezydenta.“

Wydalone z Francji osoby muszą się na przyszłość udawać do Anglii i Hiszpanii. Niewolno im już jechać do Belgii. (P. Z.)

Szwajcarya.

Ważne zdarzenia w kantonie Bern zasługują z wielu względów na uwagę publiczną. Partya radykalna robiła tam nadzwyczajne usiłowania, aby przez odwołanie wielkiej rady odnieść zwycięstwo. Ale zdrowy sposób myślenia większości ludu berneńskiego zniweczył te plany, a radykałsi poniesli klęskę mając przeciw sobie znaczną większość 5000 głosów.

Aby należycie ocenić ważność tego głosowania, potrzeba mieć na uwadze, że radykalizm berneński nietylko zmierza do zmiany form politycznych lecz w istocie ma tendencję socjalistyczną. Przywódcy partyi podniecali zgubną żądzą mas nieposiadających przeciw posiadającym i przeciw zasadzie własności w ogóle. Jakkolwiek im przedstawiali konserwatyści, że właśnie radykałsi podczas swego urzędowania najwięcej trwonili pieniądze publiczne, jednak ten fakt niezaprzeczony nie zdołał zmienić opinii i dążenia partyi, której główna zasada wiary wymierzona została właśnie przeciw bezwarunkowej świętości własności. Owe błędne doktryny i ich zwolennicy,

rzeczywistości stojąc, pominię go lub odrzuci.“ „Oto niedbały,“ woła głos z dołu — „strawił młodość na niczem, bo na tem, co mu chleba nie dało, a dziś zamiast być użytecznym, stał się ludzom i sobie ciężarem,“ i nie wiele czasami brakuje, że nie słyszymy jeszcze takiego głosu, jaki Fiorillo, jeden z piszących historię sztuki, w dziele swoim w epoce fanatycznego prześladowania obrazów z ust Tertuliana przywodzi: Prócz wielu zbrodni popełniał i tę, że malował.“ — Czyniąc te spostrzeżenia, nieodnosimy je bynajmniej do tej lub owej miejscowości, do tego lub owego wieku lub czasu, a tem mniej chcemy przez to stan i położenie rodzimej sztuki wystawić; gdyż przeciwnie, pod naszą ubozuchną strzechą, jakkolwiek sztuki na niższym niż gdzieindziej znajdują się stopniu, w większym podobno bywają uwzględnieniu niżli tam, kędy to świat niby wygurował, a za realną korzyścią skrzętnie i skwapliwie goni; chcieliśmy tu tylko wyrazić, jaki to w ogóle w świecie los sztuki i jej wykonawczy częstokroć spotyka.

Tymczasem ów, do którego z owych kielichów pito, i swój nawzajem gorzkim napełnia napojem, a widząc się jakby poza krańcem społeczeństwa lub wpadłszy w nędzę i zgryzotę duszy, jak ów młodzieniec wstępujący na szafot woła z zadziwieniem: „Jak to! czy i ja tutaj?!“

To uwzględnienie a czasami prawie cześć i uwielbienie z jednej, a obojętność, litość lub wzgarda z drugiej strony, to uderzające widoczne przeciwieństwo, jakie w uznaniu sztuki i jej twórców

którzy zaczynają od jałowej teorii podatku progresywnego, a nakoniec pędzeni od konsekwencji do konsekwencji dochodzą aż do doktryny sztucznej organizacji pracy a nawet do najbliższego i gwałtownego komunizmu, nie są zaiste zdolni ocenić wartość i owoce mądrej oszczędności w wydatkach państwa. Świat widział zresztą powtarzające się już od kilku lat pocieszające zjawisko, że jeżeli skutkiem nieszczęsnego wzburzenia i poniżenia władz publicznych sprawy jakiego kraju doszły do fatalnego punktu, by jako łup popasę w ręce partyi socjalistycznej, natędy lud albo sam usiłował wywinąć się z tych sideł, albo idąc za dobrem natchnieniem powodował się silnej ręce usiłującej odwieść go od zguby. Przykłady tak są bliskie, że niepotrzebują wzmianki, głosowanie w Bernie podaje w tym względzie nowy dowód.

Doktryna, która jak socjalizm wręcz przeciwną jest naturze ludzkiej, niemoże w żaden sposób liczyć na trwałą przychylność ogółu.

Również jasną jest także i ta okoliczność, że złudne formy demokracji i rządów parlamentarnych, służą zwolennikom zupełnego obalenia istniejącego systemu społecznego, za najwygodniejszy i najprostszy środek do forytowania swych planów. Prasa bez wszelkiego ograniczenia, kluby, nieograniczenie wolne życie gmin, daleko mniej przynoszą korzyści przyjacielom zdrowego postępu, aniżeli apostołom rewolucji.

To smutne doświadczenie wywołało już w kilku krajach potrzebę zupełnej reakcji ku przywróceniu powagi prawnej władzy i ku ustaleniu wewnętrznego spokoju i porządku; i jeżeli zwycięstwo partyi konserwacyjnej w Bernie ma być trwałem i skutecznem, to i tam przemódz musi w całej ludności przekonanie, że rząd ostrych powinien użyć środków, aby zapobiedz powtórzeniu się owych pożądania godnych agitacji, które o mało niepodkopały egzystencji jednego z najważniejszych kantonów Szwajcaryi. (L. k. a.)

(Rezultat głosowania w sprawie odwołania rady wielkiej.)

Berna, 20. kwietnia. Jako pewniejszy rezultat głosowania podajemy: 42,235 Nie a 36,390 Tak; zatem większość 5845 głosów przeciw odwołaniu; pozostały jeszcze tylko gminy Pruntrut, Gadmen i Guttannen, od których konserwatyści oczekują posilku. (G. Pr.)

Włochy.

(Zmiany w dziennikarstwie turyńskim.)

Turyń, 20. kwietnia. W tutejszem dziennikarstwie przygotowują się znaczne zmiany. Dziennik *Risorgimento*, z którego redakcji wyszło kilku znakomitych mężów stanu, ma ustać, bo liczba abonentów nie jest dostateczną do pokrycia znacznych kosztów tego dziennika. Także „*la croce di Savoja*“ z wielką trudnością opędza swe wydatki. Wprawdzie ten jego w ostatnich czasach zastosowany po części do istniejących stosunków, ale roztropność nakazuje mu jeszcze większe umiarkowanie, bo czytająca publiczność w Piemoncie także się już przesyciła tą systematyczną opozycją. Nowo wychodzący *Journal de Turin*, przy którym pracuje znany Rosyanin *Gotovin*, także niebawem upadnie, bo złoty wiek podburzających fantazyę tyrad i frazesów minął już i u nas. (L. k. a.)

(Telegraficzne depesze.)

Turyń, 21. Obwieszczeniem ministra marynarki zakazano majtkom kupieckich okrętów w obcych portach spiewać rewolucyjne albo nieprzyjacielskie pieśni i włożono za to odpowiedzialność na kapitanów okrętowych. Izbie przedłożono sprawozdanie o zawartej z Francją względem konsulów konwencji. Na przestrzeń żelaznej kolei od Savigliano aż do Cuneo zezwolono 98 głosami przeciw 5.

w sędzie u świata lub rzeczywistości spotykamy, prowadzą do wniosku: że muszą być dwa stanowiska, z których na sztukę patrzeć, o niej sądzić i wyrokować da się, czyli, że sztuka ma dwa znaczenia: raz jako konieczność filozoficzna, jako pojaw w ludzkości, a jako taka — w swem posłannictwie zawsze szczytna i godna; drugi raz: jako konieczność wynikająca z potrzeb narodu, czyli, sztuka jako objaw w społeczeństwie, a zatem w tym lub owym narodzie, w tym lub owym zbiegu otaczających ją żywiołów i okoliczności, a jako taka — raz kwitnąca, sławiona i pożądana, drugi raz w upadku, skazaniu lub bezceści. Mówić o sztuce w pierwszym znaczeniu, sędzę, iż niema powodu, sztuka tego nie potrzebuje, ją świat dawno w rzędzie swych losów na godnym jej stopniu postawił, a kto hołduje ścisłemu tylko rozumowaniu, a opinię świata w tym względzie radby zwać przesadą lub ślepotą, temu niech służy powaga słów Szellinga, jednego z reprezentantów rozumu naszego wieku, który mówiąc o sztukach, tak się wyraża: „Twórczość jest czystym darem natury, która urzeczywistniając się w całej swej zupełności, swą własną twórczą siłę w swój utwór przelewa, i tutaj po drugi raz kończy się i zamyka.“ Lecz mówić o sztuce jako o konieczności wynikającej z potrzeb życia narodu, o jej stosunkach przeto do społeczeństwa i właściwem tamże znaczeniu i powołaniu, dzisiaj, gdy wszystkie kwestye społeczne stają się przedmiotem ścisłej i sumiennej rozwagi, sędzę być rzeczą stosowną i na czasie.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Minister finansów przedłożył projekta do ustawy o zaprowadzeniu katastru, prowizorycznem oszacowaniu gruntów i podwyższeniu gruntowego podatku.

Genua, 21. Propozycję do zakupienia doków przyjęła muncypalność 44 głosami przeciw jednemu. (L. k. a.)

Turyn, 23. Z Kagliari na wyspie Sardynii donoszą o następującem zdarzeniu, które wyraża dokładnie tamtejsze usposobienie umysłów: Sąd kryminalny kazał adwokata Sanna, redaktora pisma *Gazzetta popolare* za podburzanie przyaresztować. Ponieważ właśnie w Kagliari odbywały się wybory deputowanych, większość wyborców dała mu swoje głosy. — Izba deputowanych mianowała komisję dla rozpoznania trzech projektów do ustawy względem zaprowadzenia katastru, prowizorycznej detaxacji gruntów i podwyższenia gruntowego podatku. Właśnie wzięto do dyskusji konsularną konwencyę z Francją. (L. k. a.)

Turyn, 23. kwietnia. Stan zdrowia mocno słabego prezydenta izby deputowanych polepszył się już cokolwiek.

Genua, 25. kwietnia. Fregata parowa „Governolo” przybyła tu z 152 żołnierzami z wyspy Sardynii. Z Neapolu zawinął tu parowiec Herculanium z król. hiszpańskim dla dworu turyńskiego przeznaczonym pełnomocnikiem markizem Vega del Pozzo.

Florenca, 23. kwietnia. Wielko-książęcy dekret reguluje system pensji dla urzędników państwa.

Rzym, 21. kwietnia. Przybycie ces. rosyjskiego wielkiego księcia Konstantego zapowiedziano tu na dzień 7. maja. (L. k. a.)

Niemce.

(Depesza telegraficzna.)

Karlsruhe, 25. kwietnia. *Wielki książę umarł wczoraj wieczór.* Książę Fryderyk objął rządy aż do wyzdrowienia Wielkiego księcia Ludwika jako rejent. (L. k. a.)

Królestwo Polskie.

Warszawa, 23. kwietnia. W Imieniu Najjaśniejszego Mikołaja Igo, Cesarza Wszech Rosyi, Króla Polskiego, i t. d. i t. d. Rada administracyjna Królestwa Polskiego. — Opierając się na postanowieniu swém z dnia 28. czerwca (10 lipca) 1835 roku, oraz z dnia 1 (13) maja 1836. roku, na przedłożenie dyrektora głównego prezydującego w komisji rządowej przychodów i skarbu, postanowiła co następuje:

Artykuł 1. Osoby za granicę zbiegłe, za niekorzystające z amnestyi uznane, których nieobecność w kraju świeżo wysledzoną została, a mianowicie: 1) Dudziński Stanisław, b. uczeń szkoły wojewódzkiej w Lublinie; — 2) Dembicki Stanisław Józef, b. wojskowy; — 3) Gliniojecki Jan; — 4) Koncewicz Mateusz; — 5) Lipowski Józef; — 6) Migurski Wacław, b. wojskowy; — 7) Migurski Józef; — 8) Pfaflus Alexander; — 9) Rykowski Piotr; — 10) Swiderski Feliks, b. wojskowy; — 11) Świdorski Jan, b. wojskowy; — 12) Śmieczyński Emilian; — 13) Twornicki Andrzej, b. uczeń Uniwersytetu; — 14) Walewski Antoni, b. wojskowy; — 15) Winnicki Franciszek, b. Nadleśny lasów rządowych; — 16) Zwierkowski Aleksander, ulegają karze konfiskaty majątków ich wszelkich, bądź już zasekwestrowanych, bądź następnie jeszcze wykryć się mogących, a to wedle prawideł, postanowieniem z dnia 2 (14) kwietnia 1835 roku wskazanych.

Art. 2. Tytuły własności dóbr nieruchomości, tudzież kapitałów i praw hipotecznych należących do osób w poprzednim artykule wymienionych, winny być na mocy niniejszego postanowienia, we właściwych księgach wieczystych na imię skarbu przepisane.

Art. 3. Wykonanie niniejszego postanowienia, które przez pisma publiczne ma być ogłoszone, i w Dzienniku Praw zamieszczone, komisjom rządowym: Sprawiedliwości, oraz przychodów i skarbu w czem do której należy, poleca.

Działo się w Warszawie dnia 26. lutego (9. marca) 1852 roku.

Namiestnik, Jenerał-Feldmarszałek.

(podpisano) Książę Warszawski.

Dyrektor główny, prezydujący w komisji rządowej przychodów i skarbu, tajny radca, senator.

(podp.) Morawski.

Sekretarz stanu, rzeczywisty radca stanu

(podpisano) T. Le Brun.

(Gaz. Warsz.)

Warszawa, 24. kwietnia. Najjaśniejszy Pan nadać raczył Jenerałowi-Adjutantowi, Jenerałowi piechoty, Księżciu Symeonowi Woronow, Namiestnikowi Kaukazkiemu i Główno-Dowodzącemu korpusem oddzielnym Kaukazkim i jego potomstwu do posiadanej już godności tytuł Świetłość (Atlesse) (G: Wars)

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Samborskim.)

Sambor, 18. kwietnia. Według doniesień handlowych sprzedawano na targach w Samborze, Drohobyczu i Komarnie w pierwszych 14 dniach kwietnia w przecięciu korzce pszenicy po 9r.20k.—8r.24k.—8r.24k.; żyta 7r.10k.—6r.24k.—6r.12k.; jęczmienia 5r.28k.—5r.12k.—5r.; owsa 3r.6k.—2r.48k.—2r.36k.; breczki 0—5r.12k.—5r.12k.; kukurudzy 6r.24k.—6r.12k.—0; kartofli w Samborze 2r.57¹/₃k. Cetrar siana po 36³/₅k.—36k.—2r. Sąg drzewa twardego kosztował 6r.24k.—5r.36k.—7r., miękkiego 5r.12k.—4r.12k.—5r. Za funt mięsa wołowego płacono 5k.—3³/₅k.—3¹/₄k. i za garniec okowity 2r.10k.—2r.8k.—1r.40k. m. k. Nasienia konicza i wełny niebyło na targach.

Kurs lwowski.

Dnia 29. kwietnia.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	5	46	5	51
Dukat cesarski	5	51	5	55
Półimperyal zł. rosyjski	10	5	10	8
Rubel śr. rosyjski	1	56 ¹ / ₂	1	57 ¹ / ₂
Talar pruski	1	48	1	50
Polski kurant i pięćzłotówk.	1	26	1	27
Galicyskie listy zastawne za 100 złr.	82	40	82	55

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 29. kwietnia 1852.

	złr.	kr.
Kupiono przez kuponów 100 po	82	40
Przedano „ „ 100 po	83	10
Dawano „ „ za 100	—	—
Żądano „ „ za 100	—	—

(Kurs wekslowy wiedeński z 29. kwietnia.)

Amsterdam 171 l. 2. m. Augsburg 122 l. uso. Frankfurt 121 l. 2. m. Genua — p. 2. m. Hamburg 181 l. 2. m. Liworna 120¹/₂ p. 2. m. Londyn 12.14. l. 2. m. Medyolań 122³/₄. Marsylia 144³/₄ l. Paryż 144³/₄ l. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —. Pożyczka z r. 1851 5⁰/₁₀₀ lit. A. 95³/₄ lit. B. —.

(Kurs pieniężny na giełdzie Więd. d. 26. kwietnia o pół do 2giej po południu.) Ces. dukatów stoplowanych agio 29³/₄. Ces. dukatów obrączkowych agio 29¹/₄. Ros. Imperyały 10.3. Srebra agio 22³/₄ gotówką.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 29. kwietnia.

Hr. Lubieński Julian, z Krakowa. — PP. Polanowski Franciszek Sewer. z Przemysła. — Brzezowski Karol, z Teofilpolki.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 29. kwietnia.

Hr. Lubieński Julian, do Gajów. — Hr. Seweryn Poletyło, do Korczmina. — Hr. Dzieduszycki Kazimierz, do Nieluchowa. — Baron Hartisch, do Czerniowiec. — P. Jaruntowski Antoni, do Jabłonki.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 29. kwietnia.

Pora	Barometr w mierze więd. sprawdzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Średni stan temperatury do 6. g. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zran.	28 0 65	+ 0°	+ 7°	PółnocZach.	pochm. śnieg.
2 god. pop.	28 0 56	+ 7°	— 1°	Połud.-Wsch.	„
19 god. wie.	28 0 15	0°		„	pogoda

TEATR.

Dzisiaj: opera polska: „Syrena z Dniestru.”

Jutro: Opera niem.: „Der Maurer und Schlosser.”

KRONIKA.

Znane z szczególnej skuteczności swojej kąpiele *Lubieńskie* rozpoczyna się tego roku 20go maja pod administracyjnym i lekarskim zarządem pana Dra. *Mossoczego*. Do innych nowych urządzeń zakładu przybywają tego lata także i *Kąpiele szlamowe w wannach* na wzór zagranicznych. O wygodach i przyjemności dla gości kąpielowych pomyślano — jak się dowiadujemy — z największą starannością i wyborem, a do których przedewszystkiem należą kuchnia, cukiernia, dzienniki, muzyka, niezbędny teraz fortepian (ustawiony w głównej sali), komunikacja pocztowa, tudzież chętna i prędka usługa. Wody mineralne w Lubieniu zjednały sobie powszechny już rozgłos, a bliskość ich sięga jak wiadomo ze Lwowa i

takich nawet gości, którzy nie mogąc dla zatrudnień swego obowiązku lub powołania bawić ciągle w kąpielach, przynajmniej dwa lub trzy razy na tydzień zjeżdżają do Lubienia, i chociaż ich kąpiel dorywcza, doznają istotnej ulgi w wielu słabościach. Wody te skuteczne są we wszystkich chorobach zaskórnych, hysterycznych, nerwowych, skrofalicznych, reumatycznych i tym podobnych, prócz wielu jeszcze innych, a między tem w Rhachitis (takzwaną angielskiej chorobie u dzieci) i chronicznych płci żeńskiej. Zresztą pomieszkania opatrzone wygodnie, i sprowadzono tam świeży zapas rozmaitych wód mineralnych do picia.